

Архивски број: 08-754/5
26 12 2023 година

Постапувајќи по претставка бр. 08-754/1 од 25.10.2023 година поднесена од [REDACTED] од Скопје, против [REDACTED] за извршена дискриминација врз основа на пол, раса, припадност на маргинализирана заедница, етничка припадност и семејна и брачна состојба во областа на домување и пристап до добра и услуги, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 21, став 1, точка 14 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен Весник на Република Северна Македонија бр. 258/2020 од 30.10.2020), на 25.12.2023 година го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ИНТЕРСЕКЦИСКА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на пол, раса, припадност на маргинализирана група, етничка припадност и семејна или брачна состојба во областа на домување и пристап до добра и услуги сторена од страна на [REDACTED] врз [REDACTED]

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

До Комисијата за спречување и заштита од дискриминација поднесена е претставка бр. 08-754/1 од 25.10.2023 година, од страна на [REDACTED] за сторена дискриминација врз основа на пол, раса, припадност на маргинализирана група, етничка припадност и семејна или брачна состојба во областа на домување и пристап до добра и услуги, од страна на [REDACTED].

Согласно наводите од претставката, подносителката барала стан за нејзино подолготрајно сместување преку Агенцијата за недвижности [REDACTED] од Скопје, при што вработена во агенцијата и понудила стан во Влае, за кој се договориле подностиелката да го види. Притоа, наведено е дека сопственикот на станот им го отворил истиот, додека при неговото разгледување, подносителката била придружувана од семеен пријател. Во продолжение на претставката е наведено дека подносителката изјавила дека станот и се допаднал уште при неговото разгледување, поради што со сопственикот склучиле договор за закуп на 13.10.2023 година, согласно кој подносителката на закуподавачот му платила 1 кирија – депозит и уште половина кирија за тековниот месец, за закуп кој треба да започне на 15 октомври. Во претставката е истакнато дека подносителката како закупопримач се вселила во станот на 15 октомври, при што следната вечер околу 23 часот била исконтактирана од страна на закуподавачот кој и се обратил со следните зборови: „Мора да го напуштиш станот, се бунат останатите станари оти си ромка“. Подносителката тврди дека ваквата изјава ја вознемирила, и одговорила дека нема каде да оди, била болна од дијабетис и прашала за причините, на што закуподавачот и одговорил дека има притисок од останатите станари да ја иссели.

Во продолжение на претставката е наведено дека денот по настанот, подносителката исконтактирала со агенцијата за недвижности преку која и го склучила договорот за закуп, барајќи образложение зошто мора да се иссели од станот, на што и било одговорено дека [REDACTED] верувај дека човекот има многу голем притисок од комшиите, не те сакаат оти си ромка.“ Подносителката тврди дека поради оваа таа се почувствувала дискриминирано и сфатила дека причината поради која таа не може да го искористи станот е нејзината етничка припадност. Дополнително е наведено дека по наведените разговори, на скалилата од зградата се сретнала со

сосетка од стан 11, и ја запрашала што им смета кај нејзе, зошто се жалеле кај сопственикот на станот кој го закупила, на што сосетката изненадено и одговорила дека не знае за што се работи и дека воопшто не и пречи нејзиното присуство. Оттука, подносителката остварила средба со закуподавачот на 17 октомври, на која се договориле следниот ден да и бидат вратени парите кои ги уплатила и тоа во двоен износ, како и да и ги покрие трошоците за исселување од станот. Закуподавачот го испочитувал договореното, меѓутоа подносителката тврди дека чувството на дискриминација се уште останало, поради што инајвила дека ќе го пријави во надлежна институција – не само заради тоа што со таквиот чин нејзе и било оневозможени правото слободно да користи стан и да има место за живеење, туку и во име на сите други припадници на ромската заедница кои се жртви на вакво дискриминаторско однесување.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 24 став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на ден 25.10.2023 година испрати Известување бр. 08-754/2 за произнесување по наводите од претставката до ██████████ со кое согласно член 26 од Законот, го префрли товарот на докажување на лицето против кое е поднесена претставката.

Поради фактот што има 2 неуспешни обиди за доставување на предметното барање за доуредување, Комисијата врз основа на член 30 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација на 13.10.2023 година оствари средба со Агенцијата за недвижности ██████████ и лицето против кое беше поднесена претставката за заштита од дискриминација – ██████████. На средбата агенцијата за недвижности потврди дека посредувала при склучувањето на договорот за закуп, како и настаните по неговото раскинување во однос на исплаќањето на сумата во износ од 600 евра и дополнителни 8000 денари за трошоци за исселување. Од страна на агенцијата за недвижности дополнително беше истакнато дека за време на долгогодишната соработка, никогаш не се случило закуподавачот ██████████ некогаш да го третира различно и нееднакво врз основ на неговата етничка припадност, при што истакнаа дека во минатото имало и период од 3 години кога ██████████ издавал станбен простор на ромско семејство.

Лицето против кое е поднесена претставката, во однос на наводите на претставката истакна дека тој ја примил подносителката и склучиле договор за закуп знаејќи дека е ромка. Меѓутоа, по нејзиното вселување, се случила реакција од страна на соседите – бил затекнат од соседите кои побарале тукушто вселената жена ромка да се исели. Поради тоа закуподавачот изјави дека и се извинил на подносителката за настанатата ситуација, и и ги вратил трошоците во двоен износ, со цел да не настануваат проблеми помеѓу нив во иднина. За претходно изнесеното членката – известителка на Комисијата прибави и копија од писмена изјава согласно која закуподавачот ги подмирил побарувањата на подносителката.

На крајот на средбата, членката – известителка на Комисијата констатира дека бидејќи известувањето за произнесување 08-754/2 од 25.10.2023 година не пристигнало на точната адреса, лицето против кое беше поднесена претставката за заштита од дискриминација – ██████████ се произнесе усно по наводите од претставката на дадената средба.

Земајќи ги предвид наводите во претставката, произнесувањето по истата, како и прибавените докази, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација утврди дека станува збор за извршена дискриминација од страна на ██████████ врз ██████████.

Имено, Комисијата утврди дека раскинувањето на договорот за закуп само 3 дена по неговото склучување, врз основа на фактот дека закупецот/ закупопримачката? била ромка претставува

директна дискриминација, согласно член 6 од Законот за спречување и заштита од дискриминација кој гласи:

„Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други. Ова ги опфаќа сите форми на дискриминација вклучително и оневозможување на соодветно приспособување и оневозможување на пристапност и достапност на инфраструктурата, добрата и услугите“.

Во конкретниот случај исто така станува збор за директна дискриминација согласно член 8 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација кој гласи:

„Директна дискриминација постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало ли би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.“

Дополнително на ова, согласно член 13 од Законот за спречување и заштита од дискриминација кој гласи:

„Како потешок облик на дискриминација, во смисла на овој закон, се смета повеќекратна дискриминација, интерсекциска дискриминација и продолжена дискриминација.“

Притоа, во случајов станува збор за потешок облик на директна дискриминација – интерсекциска дискриминација, која согласно член 4 став 13 од Законот претставува:

„секоја дискриминација врз две или повеќе дискриминаторски основи што се истовремено и неразделно поврзани“.

Ваквата квалификација е врз основа на фактот што подносителката била дискриминирана врз повеќе кумулативни основи. Имено, станува збор за жена, која е од ромска етничка припадност и со тоа припаѓа на маргинализирана група на граѓани, и исто така, таа е дискриминирана врз основа на нејзината семејна и брачна состојба, имајќи предвид дека е станува збор за жена која не е во брак и сама пристапила кон закупување на станбениот простор.

Врз основа на погоре изнесеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, одлучи како во диспозитивот на мислењето и утврди директна интерсекциска дискриминација врз основа на пол, раса, припадност на маргинализирана група, етничка припадност и семејна или брачна состојба во областа на домување и пристап до добра и услуги од страна на [REDACTED] врз [REDACTED]

Согласно член 27 став 2 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, по утврдената дискриминација, со цел отстранување на повредите на правото, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ја донесе следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА [REDACTED] во иднина да се воздржи од имплементирање на дискриминаторски практики и дискриминаторски дејствија при склучувањето на договори за закуп за недвижности кои се во негова сопственост, врз било која основа согласно Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Доколку [REDACTED] не постапи согласно оваа препорака, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно своите надлежности од член 27 став 4 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежен суд за прекршоци.

Скопје
26.12.2023

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Претседател на Комисијата
Игор Јадровски

Доставено до:

- [REDACTED]
- [REDACTED]